

28. Sept. 1830 erklæret, at Selveierne er pligtige at deeltage med de øvrige Bønder i Hjemførelsen af det af Hovedgaardene leverede Brændsel. Dette gaaer egentligt et Skridt videre end jeg har anseet for rigtigt, thi jeg har kun troet, at Selveieren skulle skove og hjemføre deres egen Part af Brændselet; hvorimod jeg vel har antaget, at Praxis paa de fleste Steder var den, at Fæsterne hjemførte det Brændsel, som leveredes for Hovedgaardene.

J. M. Hansen: Ja, efter det Foredrag, den ærede Ordfører nu har holdt, saa er det kun fort, hvad jeg har at sige. Den ærede Rigsdagsmand for Kjøbenhavns 6te Distrikt (Mourier) vilde holde nærmest paa Udkastet, fordi han vilde have Alt, hvad der angik Leverancen til Skolerne, udjævnet; men naar han har troet, at dermed var Alt udjævnet, saa troer jeg, at han tager feil; thi der vil findes forskellige Leverancer til Skolerne, som ikke inddrages under denne Lov, og som altsaa ville vedblive at bestaae, om vi ogsaa antog Udkastet, som det foreligger. Rigtig nok ydes disse andre forskellige Ting af det uprivilegerede Hartkorn, og altsaa vil det privilegerede derved slippe for igjensidelig at tage Deel i disse Byrder, men fordi det angaaer det uprivilegerede, derfor troer jeg ikke, at vi skulle lade det hestaae, naar vi ikke lade det Øvrige staae, som det fra gammel Tid har staaet; og derfor kan vi ikke lade Leverancen af Brændsel bortfalde for Grundeierne. Foruden hvad den ærede Ordfører har oplyst af Cancelliets Skrivelse, at der ved „Bønderne“ i Skoleanordningen ikke alene forstaaes Fæstebønder, men ogsaa de Selveiere af uprivilegeret Hartkorn, som have Forpligtelse til at levere Skolebrændsel, saa kan jeg ogsaa sige, at der har siddet flere præcise kyndige Mænd i Comiteen, som kjende Fremgangsmaaden i saa Henseende i Landet, og jeg har ikke hørt en Eneste af dem sige, at de Selveiere, som henhøre til Bondestanden, ere frie for at deeltage i det Arbejde, som maa gjøres med Hensyn til Skolebrændsel. At der hidtil har fundet mange Stridigheder Sted om denne Leverance, troer jeg ikke kan være noget Motiv, for at holde paa Udkastet her, thi jeg troer, at saadanne Stridigheder ville

kunne tænkes fremdeles, om vi ogsaa lode Leverancen gaae over til Communen i Almindelighed; jeg troer ikke, at vi derfor ville undgaae saadanne Stridigheder.

Lesen: Naar det ærede Medlem af Udvælget (Mourier), som holder paa Udkastet, har meent, at det ikke vil have nogen betydelig Indflydelse paa Erstatningen mellem de Store og Smaa, om det blev saaledes, at den Forpligtelse, som nu paahviler Grundeierne til at levere Brændsel til Skolerne paa Landet, ophører, saa skal jeg tillade mig at bemærke, at de største Gier af privilegeret Hartkorn, det er netop Godsseierne, og at det paahviler dem som Pligt, at levere Brændsel til såmtilige Skoledistricter og Skoler paa deres Gods. Det er for adskillige af dem vistnok en Udgift af flere hundrede Rigsdaler om Aaret, og naar de slippe denne Forpligtelse, saa have de jo dog med det som en Erstatning for Tabet af Skattebeneficiet, medens derimod de andre privilegerede Hartkorns-Gier, som ikke have en saadan Forpligtelse udenfor det Sogn, hvori de boe, ikke ville faae nogen tilsvarende Lettelse, saa jeg troer, at det er aldeles begrundet, naar jeg sagde, at der i saa Fald her kom en Ulighed tilstede, og at det netop blev Godsseierne eller de Store, som vilde faae en flere Gange større Erstatning end de Smaa.

Stockfleth: Jeg skal blot tillade mig den korte Bemærkning, at det forekommer mig, at den Omstændighed, at Selveierne skulle arbejde paa en Maade for Godsseierne, idet de skulle skjære det Brændsel, som er fornødent for Skolerne, formeentlig taler end yderligere for, at hvis man overhovedet vil træffe nogen Bestemmelse i denne Henseende, man da bør udjævne Forholdet saaledes som Lovudkastet har gjort, da det vistnok er upassende, at en saadan Art af Høveri skal finde Sted fra Selveiernes Side til Godsseieren.

Monrad: Jeg kan ikke gaae ind paa den Indvending, som er gjort af den sidste ærede Taler. Jeg troer ikke, at den Forklaring, som er givet i den citerede Cancellieskrivelse, som jeg for Diebliffet ikke har ved Haanden, kan holde Stik, og jeg maa tillige erklære mig imod, at vi her paa dette Sted udjævne Byrder mellem Gierne og Brugerne af en